

FILOZOFICKÁ FAKULTA MASARYKOVY UNIVERZITY
ÚSTAV PEDAGOGICKÝCH VĚD

Digitální technologie ve školách a procesy běžící na pozadí

Jiří Zounek

<http://www.phil.muni.cz/wupv>

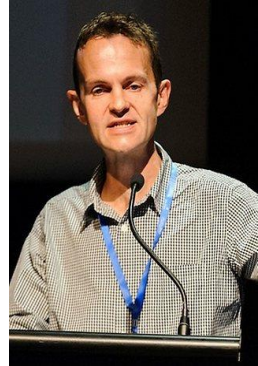
<http://zounek.cz/>

Obsah

- Trocha pesimismu nemůže škodit
- Školy, lidé a technologie
- Dva příběhy
- Dnešní učitel
- Studenti v digitálním věku

Inspirace – pesimismus (pochybování)

- Digitální technologie ve vzdělávání = **optimismus**
- Ještě před několika lety – pesimisté (pochybovači) kritizováni, ignorováni, umlčeni
- Tím se však téma/problematika uzavírá celé škále odlišných pohledů – i pesimisté jsou důležití

Selwyn, N. (2011). Editorial: In praise of pessimism - the need for negativity in educational technology. *British Journal of Educational Technology*, 42. 5. 713–718.

Pesimismus (pochybování)

- Neklást otázky jak **by mohly** či **měly být** ICT využívány, ale **jak jsou** využívány v edukační realitě.
- Pomáhá **zbavit se nereálných očekávání** spojovaných s ICT.
- Nečekáme pak od ICT řešení problémů tam, kde ho nabídnout nemohou.

Začleňování a využívání technologií ve školách:

Na čem vlastně záleží?

Škola – její život, zaměření i okolí

- Studijní obor či obory, zaměření, vedení školy
- Kultura a tradice školy, vnitřní atmosféra (život školy)
- Vize školy
- Zažité přístupy k inovacím či začleňování digitálních technologií do výuky
- Složení pedagogického sboru (odpor x nadšení učitelů)

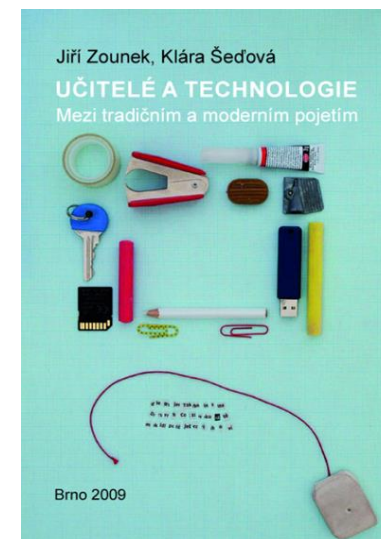

- Vybavení školy technologiemi
- Žáci
- Rodiče
- Širší okolí (veřejnost, region, kulturní tradice)
- Mezinárodní prostředí (inspirace x přebírání zkušeností)

Kultura a život školy

- **Podpora vedení:** inovátor Čenda – „digitální“ škola, tlak na učitele (nadšenci, následovníci, odpůrci, *jiné priority* či *cíle výuky*)
- **Kultura organizace:** (super)lídr/vůdce Kleofáš, dobrá škola, implementace technologií, „po mně potopa“?

Učitel

Teachers
are the best
apps

Dnešní učitel

- Odborné znalosti a dovednosti (znalost oboru),
- Pedagogické, didakticko-psychologické a manažerské dovednosti,
- Sociálně-komunikativní kompetence,
- Jazyková výbava (včetně znalosti cizích jazyků),
- Znalosti a dovednosti v oblasti pedagogického využití ICT.

Co žáci, mají si kde...

„Děti“ digitálního věku

- Dnešní studenti s ICT vyrostli a používají je běžně = tzv. net generation (Tapscott, 1999), digitální generace, „digital youth“ (Ito, 2008), generace Z
- Web 2.0, mobilní technologie, wearable technologies apod.

Digitální generace definována různě, různý vývoj ICT ve světě, v jednotlivých zemích

Charakteristiky digitální generace

- M. Prensky – 2001 (digital natives)
- Nástup technologií, nespojitý vývoj, nelze se vrátit k dřívějšímu stavu
- Děti se učí jinak, mění se mozek
- Dnešní vzdělávání/škola je nevyhovující
- **Digitální domorodci x digitální imigranti**

Charakteristiky digitální generace

- Řešení několika úkolů najednou, rychlé přechody od jednoho úkolu ke druhému (tzv. **multitasking, multiprocessing**)
- Mají osvojené vizuálně-prostorové dovednosti (dokážou **propojovat virtuální a fyzický svět**)

- Preferují učení prostřednictvím obrazových či zvukových materiálů (video), před učením se z textu (**snadno čtou vizuální informace**) – rovněž „nová gramotnost“ (PISA)
(Oblinger, Oblinger, 2005; Brown, 2002)

Kritika

- **Neexistuje** „jednotná“ digitální generace (různí lidé/studenti = různé přístupy k ICT a jejich využívání apod.)
- Přístup k ICT/vlastnictví ICT neznamena automaticky (pokročilé) dovednosti (**hrají hry ≠ umím využívat ICT**)
- Výzkum ICILS 2013! Naši žáci úspěch!

ICT ve školách

Václav Dvořák

JOSEF MIKA
šéfredaktor

zájmové číslo Chipu obyčejně znamená konec prázdnin, návrat studentů do škol a (jak doufají výrobci a prodejci) s tím související nákupy nových notebooků, tabletů a mobilů. Je všeobecně známo, že dnešní mládež toho o počítačích ví víc než předěšlá generace a že děti běžně vysvětlují rodičům, jak se moderní digitální přístroje ovládají. Situace ale nemusí být tak růžová. Cítuji z dopisu, který jsem v letních měsících dostal od středoškolského učitele informatiky: „Dnešní generace dětí je sice internetová a s ICT umí pracovat od dětství, jenže ICT využívá především k zábavě, a nikoli k užitečné práci – jinými slovy: programovat, dobře naformátovat text či vytvořit funkční tabulku v Excelu žáci (většinou) neumí a učit se to je moc nebaví (ne všechny, samozřejmě). Zato komunikovat na sociálních sítích, sdílet videa nebo hrát hry zvládá většina z nich bez problémů a hned.“

Souhlasíte? Já tedy ano, navíc mohu usuzovat i z vlastní domácí praxe. Chyba také občas bohužel nebývá jen na straně studentů. Jsou učitelé, kteří se se složitostmi dynamického předmětu vyrovnávají po svém: nechají žákům (a sobě) volno a je po starostech ICT jsou spolu s cizím jazykem v podstatě jediný předmět, který budou absolventi potřebovat ve všech oborech, přesto leží spíše na okraji zájmu škol i příslušného ministerstva. Možná ještě úplně nevyprchala pachuč z korupci zavanejších projektů typu Internet do škol, možná se obecně spoléhá na to, že studenti se práci s počítači naučí jaksí samy. Fakt je, že výuka ICT patří k odpočinkovým školním předmětům.

Kritika

- **Nebezpečné** je **odlišení imigrantů** (učitelé) a **domorodců** (studenti) pro vzdělávání
- Imigranti versus domorodci – použití: média, „inovátoři“, rodiče, komerční sféra = velmi populární

Digitální generace a učení

- Nemění se tolik samotné učení, ale spíše se proměňuje:
kontext učení,
očekávání spojovaná s učením,
výukové postupy.

(Palfrey, Gasser, 2011; Ellis, Goodyear, 2009)

Digitální generace a moudrost

M. Prensky – 2009

- **Digitální moudrost** (digital wisdom) založena na:
 - digitální technologie umožňují **rozšířit** naši **vrozenou kognitivní kapacitu**,
 - **zlepšení** či **rozšíření** našich **schopností** a **dovedností** díky rozumnému používání digitálních technologií.

Co se mění?

- ... *výsledky výzkumu*
- **Čas a prostor:** Mění se představa času a prostoru v souvislosti s učením ...
...není důležité místo ani doba, kdy se učí.
- **Přenositelnost:** Mizí rozdíl mezi používáním moderních technologií při učením a v ostatních životních situacích.

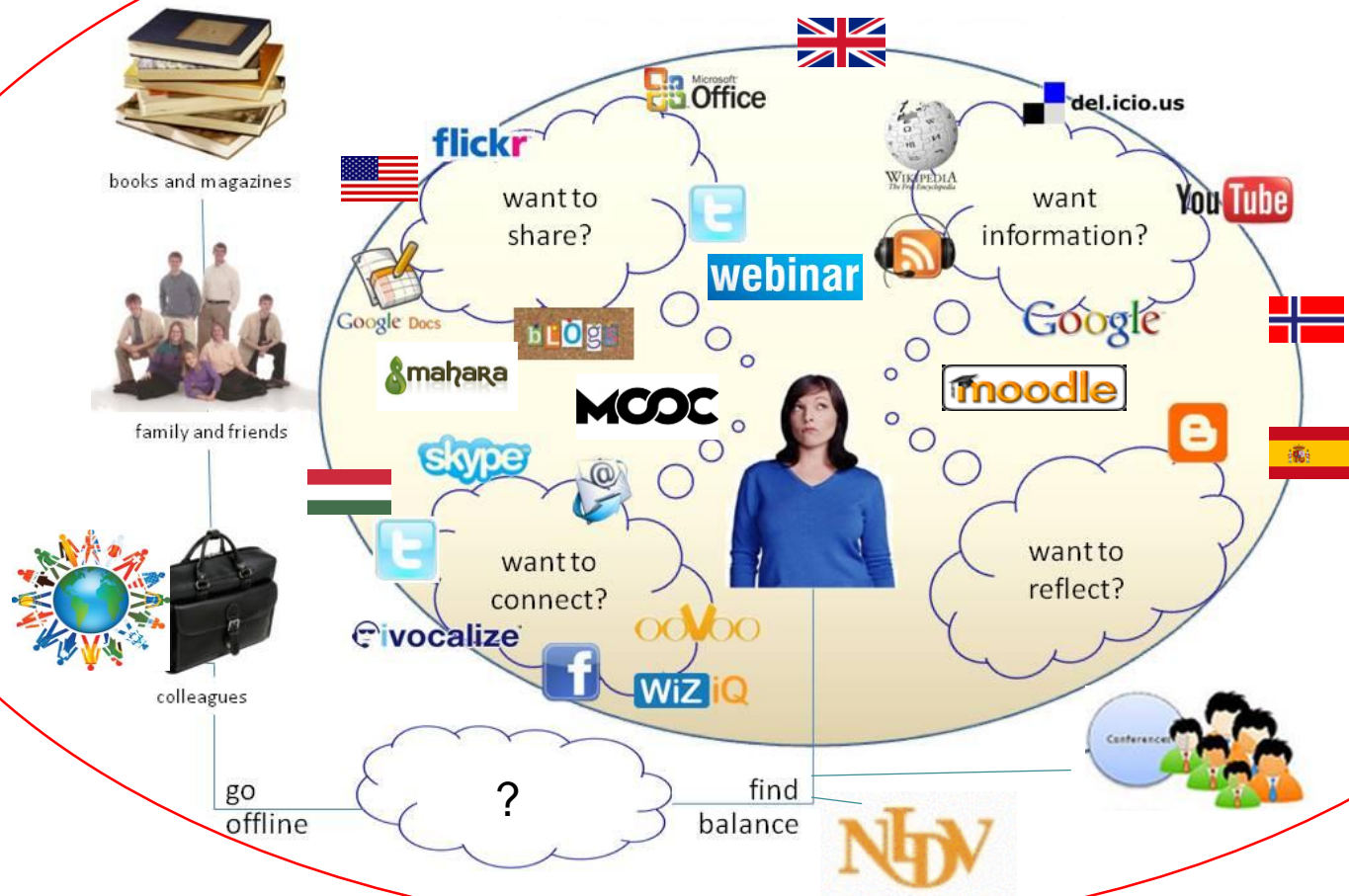

- **Personalizace:** Studenti si „upravují“ prostředky moderních technologií tak, aby vyhovovaly jejich potřebám...

... *používají současně počítače, mobilní zařízení, internet i knihy.*

Osobní učební prostředí - personal learning environment

Osobní vzdělávací prostředí

Výzva – učební prostředí

- **Poznání učebního prostředí studentů** (neuvažovat o generacích, ale způsobech využití atp.)
- Nikoliv pouze školní prostředí, ale i informálního učení
- Osobní učební prostředí, virtuální prostředí, domácí prostředí, prostředí v knihovně nebo v muzeu

Inspirace

Learning lives (Erstad, 2012):

- mládež/dospělí se jako „**učící se subjekt**“ pohybuje v různých **kontextech učení a prostředích**

(reálné či virtuální, školní i mimoškolní),

přičemž jde o **neustálý proud aktivit**.

Inspirace

- Mobilizace a využívání různých (učebních) zdrojů ve specifických kontextech (i virtuálních)
- Sociální aspekty učení
- Osobní zkušenosti s předchozím učením
- Utváření identity studenta

Závěrem

- Digitální generace není jednolitý celek, naopak (pozor na generalizace)
- Studenti zde nejsou sami (rodiče, kamarádi, „virtuální“ přátelé, knihovníci)
- Škola není jediné místo, kde probíhá učení

- Poznání ICT a jejich využívání v různých životních činnostech a situacích studentů jako východisko pro inovace (školního) učení/vzdělávání
- Moderní technologie nejsou ničím výjimečné, jsou jedním z prvků lidského učení